

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1560/21
22.4.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Миланке Вукчевић, председника већа, Весне Караџић-Ристић и Весне Целетовић Цуцић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., ул. ... бр. ..., које заступа Саша Миленковић, адвокат из Београда, ул. Јурија Гагарина бр.99, против тужене ВВ из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Марин Благојевић, адвокат из Београда, ул. Милоша Поцерца бр.15, ради поништаја и утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући по жалби тужилаца, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 1568/20 од 3.11.2020.године, у седници већа одржаној дана 22.4.2021.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужилаца и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1568/20 од 3.11.2020.године.

Образложење

Изреком побијане пресуде Вишег суда у Београду П 1568/20 од 3.11.2020.године, у ставу првом изреке одбијен је захтев тужилаца АА и ББ, којим су тражили да се поништи уговор о доживотном издржавању закључен дана 16.9.2011.године, између сада пок. ГГ, као примаоца издржавања и тужене ВВ, као даваоца издржавања, оверен пред Првим основним судом у Београду дана 8.11.2011.године под РЗ 2887/11, што је тужена дужна да призна и трпи, а да се заоставштина иза сада пок. ГГ има расправити по закону, као неоснован. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужилаца, којим су тражили да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању, ближе описан у ставу првом изреке, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 687.300,00

динара.

Против ове пресуде, жалбу су благовремено изјавили тужиоци, побијајући је из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 ЗПП-а (“Службени гласник РС”, бр.72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је нашао да жалба тужилаца није основана.

У проведеном поступку првостепени суд није починио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни битну повреду из тачке 12 тога члана, на коју се неосновано жалбом тужилаца указује, с обзиром да је тај суд за своју одлуку дао јасне разлоге о одлучним чињеницама, тако да се правилност и законитост исте могу са сигурношћу испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, првотужилац АА је братанац, а друготужилац, ББ братаница сада пок. ГГ (син и кћерка сада пок. ДД, брата сада пок. ГГ, који је преминуо дана ...2011.године), а тужена ВВ је сестра од тетке сада пок. ГГ (отац тужене, ЂЂ је рођени брат ЕЕ, мајке сада пок. ГГ). Даље, из уговора о доживотном издржавању утврђено је да је исти закључен дана 16.9.2011.године, између сада пок. ГГ, као примаоца издржавања и тужене ВВ, као даваоца издржавања, у коме је наведено да су стране уговорнице сестре и да се давалац издржавања већ дуже времена стара о примаоцу издржавања, који има 68 година и лошег је здравственог стања, што ће давалац издржавања и убудуће чинити, с обзиром на однос поверења, који постоји међу уговорним странама (давалац издржавања се обавезао да је у болести лечи и негује и након смрти сахрани, изда подушја у складу са месним обичајима, као и да јој подигне пристојан споменик), док се давалац издржавања обавезао да ће на тужену након смрти пренети право својине на једнособном стану бр.2, површине 41м², који се налази у ул.Нехруовој бр.110, у Београду, који је уговор оверен пред Првим основним судом у Београду дана 8.11.2011.године. Тужиоци су постављеним захтевом тражили да се поништи наведени уговор о доживотном издржавању, који је како се наводи, закључен на инсистирање тужене, при чему је сада пок. ГГ у тренутку закључења уговора имала сазнање да болује од тешке болести (канцера плућа), па у време закључења уговора није било алеаторности, односно исти није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања, а поставили су и евентуални тужбени захтев, којим су тражили да се утврди да је наведени уговор о доживотном издржавању ништав. Тужена је оспорила постављени захтев и навела да је била блиска са сада пок. ГГ, која јој је сестра од тетке, о којој се и пре закључења уговора старала још од 2005.године, када је сада пок. ГГ имала срчани удар, као и да је сада пок. ГГ искључила првотужиоца из наследства, због неморалног и грубог понашања према њеном брату, оцу тужилаца, те да је нетачно да је сада пок. ГГ умрла од злоћудног тумора, будући да је умрла од последица излива крви на мозак, које је наступило изненадно и то 3-4 дана пре њене смрти, а од сазнања за болест плућа, иста је уредно ишла на терапије и није било наговештаја скоре смрти од рака плућа, нити од неке друге болести и што њој као даваоцу издржавања није било познато, већ је обавезе које је преузела закључењем уговора о доживотном издржавању схватала као своју моралну обавезу. Из отпусне

листе са епикризом КБЦ “Земун”, утврђено је да је сада пок. ГГ лечена у периоду од 14.1.2012.године, па до 17.1.2012.године, у наведеној установи, да јој је констатован малигни тумор плућа, као и дијабетес, па је упркос свим предузетим дијагностичким и терапијским поступцима, била у тешком општем здравственом стању и стању виталне угрожености, па је у тој установи и преминула дана 17.1.2012.године. Из отпусне листе са епикризом КБЦ “Бежанијска коса” утврђено је да је сада пок. ГГ лечена у тој установи у периоду од 17.11.2011.године, па до 26.11.2011.године, због инфаркта миокарда и констатовано да је била вишегодишњи срчани болесник, да болује од ангине пекторис, хиперлипидемије и дијабетеса, као и да јој је пре три месеца дијагностикован канцер плућа, након чега је добила два циклуса хемиотерапије. Из списка предмета Првог основног суда у Београду О 6246/12 утврђено је да је овде тужена поднела предлог за покретање оставинског поступка иза пок. ГГ, у коме је констатовано да је сада пок. ГГ иза себе оставила завештање састављено пред сведоцима у предмету РЗ 2923/11, пред истим судом, а истога дана (16.9.2011.године) је са овде туженом закључила уговор о доживотном издржавању, те да је и наведеним завештањем и уговором располагала својом имовином у корист тужене, као њене сестре, која су располагања овде тужиоци оспорили и истакли своје право на нужни део, те да им је повређено право на нужни део, а истим решењем упућена је овде тужена да против тужилаца покрене парнични поступак ради утврђења да су тужиоци недостојни за наслеђивање на основу завештања и прекинут је поступак расправљања заоставштине иза сада пок. ГГ. Из налаза и мишљења комисије вештака "Института медицине рада Србије", утврђено је да се сада пок. ГГ јавила изабраном лекару у Дому здравља дана 25.7.2011.године због сувог кашља и искашљавања сукрвице и болова у грудима, када је констатована акутна плућна инфекција, шећерна болест и ангина пекторис, након чега су регистроване две посете изабраном лекару дана 15.8.2011.године и 31.8.2011.године (у здравственом картону уписани су РТГ плућа и ЦТ грудног коша без објективног налаза). У периоду од јула до августа 2011.године, иста је боловала од акутне инфекције горњег система за дисање, шећерне болести, као и ангине пекторис, а након извршеног прегледа дијагностификоване су јој промене, у виду сенке инфилтративног карактера у левом плућном крилу, као и чворићи, те је налазом од 23.12.2011.године констатован злоћудни тумор бронхија и плућа, од ког се датума може сматрати околност скорог смртног исхода примаоца издржавања, сада пок. ГГ. Из изјашњења комисије вештака на примедбе тужилаца утврђено је да из извештаја Дома здравља “EUROMEDIK” произилази да је пацијенткиња обавила томографију грудног коша дана 30.8.2011.године, када су утврђене наведене промене и то чворићи на левом плућном крилу, те да је могуће да је сада пок. ГГ децембра 2011.године дијагностификован злоћудни тумор, али да у приложеној документацији не постоји налаз са прецизном дијагнозом малигног тумора, као ни хистопатолошки налаз, којим се са сигурношћу може утврдити постојање малигног тумора, док из медицинске документације следи да је дана 23.12.2011.године први пут евидентирана шифра Ц34 и ЦЕ 34 злоћудни тумор бронхија плућа, из чега се једино тада може недвосмислено закључити околност смртног исхода, што је и био задатак комисије, док из исказа члана комисије Наташе Миладиновић Ђукановић произилази да је комисија у свему остала код датог налаза и мишљења и датог изјашњења, те да је код малигног тумора левог плућног крила могућ смртни исход, који се може очекивати од момента када је дијагностификован, односно од 23.12.2011.године, а када је у питању таква болест могућност смрти може да буде за 24 сата а може и за 6 месеци (у принципу не може

доћи до излечења), али таква особа може да живи 3 до 5 година, уколико је уведена такозвана биолошка терапија, ако је она индикована, а коју сада пок. ГГ није имала у тренутку када је дошла у болницу у јануару месецу 2012.године. Из исказа тужене саслушане у својству странке утврђено је да су њен отац и мајка сада пок. ГГ били рођени брат и сестра, те да је тужена 1994.године дошла из Хрватске и у једном периоду била пријављена у стану сада пок. ГГ, иако није ту становала и од тада се са њом дружила и посећивале су се, а више година пре њене смрти јој је помагала, посебно после 2005.године, када је ГГ била у Сомбору у болници, због срчаних проблема и након тога када год јој је нешто било потребно, да је сада пок. ГГ могла да се брине о себи, али јој је повремено требала физичка помоћ око послова у кући и при већим напорима, с обзиром да је имала више болести (оперисала је штитну жлезду, имала је проблеме са желуцем, као и са срцем, а касније јој је констатован и карцином плућа и одређена хемијотерапија на коју ју је она редовно водила, а у јануару 2012.године је доживела мождани удар, након чега је умрла дана ...2012.године). Објаснила је да је уговор о доживотном издржавању закључен на иницијативу сада пок. ГГ и то у периоду у коме је четири до пет пута недељно одлазила код ње (а некада је по потреби остајала и преко ноћи) и у том периоду овде тужиоци нису посећивали сада пок. ГГ, нити су је звали телефоном, а сада пок. ГГ јој је причала да тужиоци нису добри према свом оцу, али да она није хтела да се меша у њихов однос. Тужена је навела и то да је након смрти пок. ГГ организовала сахрану и платила све трошкове сахране, да није подизала новчана средства са девизног рачуна пок. ГГ, иако јо је познато да је имала новац од земље коју је продала и за који јој је саопштила да ће га употребити за сређивање мајчине куће у месту ... код ..., те да по жељи сада пок. ГГ тужиоце није обавестила о њеној смрти (није се виђала са њима након смрти њиховог оца, већ је само обавестила брата ЖЖ, ЗЗ, што је такође била жеља сада пок. ГГ. Из исказа првотужиоца саслушаног у својству странке (чијим се наводима у претежном делу придружила и друготужиља саслушана у својству странке) утврђено да су они током 1990. и 1991. године, када су са својим родитељима дошли из Сарајева, живели код тетке сада пок. ХХ у стану, док нису купили свој стан, да нису знали за постојања уговора о доживотном издржавању и постојању тестамена, што су сазнали током оставинске расправе, а о смрти сада пок. ГГ су обавештени од стране ЖЖ. Првотужилац је објаснио да је касније сазнао да је трошкове сахране пок. ГГ сносила тужена (при чему је друготужиља навела да је трошкове сахране платила тужена од новца њене тетке), да им је тужена неколико месеци пре смрти сада пок. ГГ онемогућавала контакт са тетком, коју је након септембра 2011. године првотужилац успео да види само неколико пута, када је била сама у стану и када му је саопштила да има карцином плућа, а претпоставља да ју је на терапије водила тужена, јер тетка није била у стању да се брине сама о себи, с обзиром на њене здравствене проблеме, мада је у неким моментима могла и сама. Навео је и то да су набавке и све остало што је тетке било потребно они обављали, али нема сазнања о томе ко је плаћао рачуне, нити му је познато да ли је пензију примала на руке, или преко текућег рачуна (али да износ њене пензије од 20.000,00 динара није био довољан за подмирење основних потреба, па је позајмљивала новац од њих и од кумова, чија имена не зна, већ му је за позајмице рекла сама тетка). Друготужена је навела да је тетка причала о уговору о доживотном издржавању који би закључила са њеним оцем, али након његове смрти више није причала о томе. Првостепени суд је извео доказ саслушањем сведока ИИ и ЈЈ, сведока писменог тестамена пред сведоцима (која су лица комшинице сада пок. ГГ), чијим

исказима су потврђени наводи тужене (да им је сада пок. ГГ причала о њеном добром односу са туженом, која се бринула о њој и долазила да јој помогне кад год је то било потребно, да је водила на терапије и код лекара, да познају тужиоце, али да су их ретко виђале код сада пок. ГГ, која није имала добар однос са својом снајом, мајком тужилаца, због чега више није одлазила код свог брата, кога су тужиоци малтретирани и због тога је након његове смрти у лето 2011. године желела да што пре напише уговор и тестамент, како њен стан не би у оставини припао тужиоцима, њеним братанцима), као и сведока КК, другарице друготужиље, ЖЖ, који је сада пок. ГГ познавао 50 година, али му није било познато да она болује од карцинома плућа, нити му је помињала да је сачинила уговор о доживотном издржавању, сведока ЛЛ, комшије сада пок. ГГ, коме је познато да је задњих десетак година живота пок. ГГ била болесна и сведока ЉЉ, комшинице сада пок. ГГ, којој је причала о њеном односу са братом кога је много волела и била везана за њега, али га није посећивала јер није била у добрим односима са његовом супругом, нити је према његовој деци имала поштовање (од брата је чула да га тужиоци не поштују што је њу јако болело).

Имајући у виду напред изнето, првостепени суд је нашао да се ради о захтевима који нису основани (како основном захтеву за поништај уговора о доживотном издржавању, тако и евентуалном захтеву за утврђење ништавости истог уговора), с обзиром на то да нису испуњени услови прописани чланом 203 Закона о наслеђивању. Наиме, из налаза и мишљења комисије судских вештака Института медицине рада Србије произилази да је сад пок. ГГ констатован злоћудни тумор бронхија и плућа дана 23.12.2011. године, од кога тренутка се може сматрати да јој предстоји блиска смрт, док је уговор о доживотном издржавању закључен дана 16.9.2011. године (оверен пред судом дана 8.11.2011. године), сходно чему је у тренутку закључења уговора о доживотном издржавању смрт именоване, као примаоца издржавања била неизвестан догађај за обе уговорне стране, будући да здравствено стање сада пок. ГГ није било такво да се могло закључити да јој предстоји блиска смрт. Осим тога, сходно изјашњењу комисије судских вештака на примедбе тужилаца, особа са наведеном дијагнозом може да умре за 24 сата, или шест месеци, а да са адекватном терапијом може да живи од 3 до 5 година, следи да у моменту успостављања дијагнозе злоћудног канцера плућа код сад пок. ГГ постојала алаторност, упркос смртном исходу који је био изванредан (неизвесна је била дужина трајања живота, која представља индивидуалну ствар у сваком конкретном случају). При томе је првостепени суд имао у виду да из истог налаза комисије вештака произилази да је сада пок. ГГ у периоду јул – август 2011. године, који је претходио закључењу уговора о доживотном издржавању (дана 16.9.2011. године) била способна за расуђивање и свесна својих постојећих болести, али да није могла да претпостави да јој предстоји блиска смрт, јер наведена дијагноза болести са фаталним исходом није постојала у моменту закључења уговора, нити одлучујућа чињеница, па у моменту закључења уговора смрт сада пок. ГГ није била извесна како за лекара који ју је лечио, тако ни за тужену, као даваоца издржавања, ни за самог примаоца издржавања (иако је боловала од анкине пекторис, била срчани болесник и дијабетичар, које су болести карактеристичне за њене године, а била се стара 68 година, које се године не могу сматрати за позну старост). Даље, првостепени суд је имао у виду да је у уговору о доживотном издржавању констатовано да се тужена већ дуже време брине о сада пок. ГГ, из чега произилази да се брига тужене о њој се простирала у временском констинуитету и пре закључења уговора, као и за време

његовог трајања, те да је управо и био мотив за закључење уговора и сврха, односно да су стране уговорнице на тај начин правно регулисале постојећу ситуацију (у којој се тужена бринула о сада пок. ГГ још од 2005.године), па на постојање алаторности, у конкретном случају, није од утицаја чињеница да је сада пок. ГГ, као прималац издржавања, умрла непосредно по закључењу уговора о доживотном издржавању, имајући у виду да блиска смрт исте није била извесна ни за њу саму, као ни за тужену. Даље, првостепени суд је ценио и постојање битне заблуде као разлога за поништај уговора о доживотном издржавању, сходно одредби чл. 61 Закона о облигационим односима, па је нашао да ни овај разлог за поништај предметног уговора не стоји, с обзиром да из изведених доказа произилази да сада пок. ГГ није била у заблуди, већ је неспорно исказала слободну, недвосмислену, озбиљну и стварну вољу да своју имовину остави управо туженој, која се бринула о њој, а не овде тужиоцима, чему у прилог говори и сачињавање писменог тестаментa пред сведоцима, којим је, такође, истом имовином располагагала у корист овде тужене, па је одбио захтев тужилаца за поништај наведеног уговора о доживотном издржавању и одлучио као у ставу првом изреке побијане пресуде.

Одлучујући о евентуалном захтеву за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању (да ли недостатак алаторности чини спорни уговор неморалним, којим би се злоупотребила сврха уговора и стекла несразмерна имовинска корист и изиграла наследна права законских наследника, што би уговор чинило противним принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, сходно одредби члана 103 Закона о облигационим односима), али је нашао да се ради о захтеву који није основан. Ово са разлога што је спорни уговор сачињен од стране пословно способних лица (код сад пок. ГГ није било присутно неко психичко обољење, које би утицало на евентуалну могућност расуђивања и схватања последица и домашаја сопствених поступака, нити јој је могло остати непознато правно дејство уговора који је закључила, на које дејство је упозорена од стране суда приликом судске легализације уговора у наведеном ванпарничном поступку), чијим сачињавањем нису прекршена императивна законска начела савесности и поштења, а предметни уговор о доживотном издржавању је закључен због постојања обостраног интереса страна уговорница. Наиме, по налажењу првостепеног суда интерес примаоца издржавања се састојао у томе да има некога ко ће о њој да брине и испуњава обавезе преузете уговором, које не подразумевају само материјално помагање, већ бригу и старање, при чему је првостепени суд имао у виду све релевантне, као објективне, тако и субјективне околности, те метод тумачења уговора, којим би се могла утврдити стварна и права заједничка намера, док се интерес тужене састојао у томе да стекне право својине на предметном стану, а све посматрајући у контексту личних односа уговорних страна, па је тај суд одбио и евентуални тужбени захтев и одлучио као у ставу другом изреке побијане пресуде.

Полазећи од овако потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања, која се ни жалбеним наводима тужилаца не доводи у сумњу, правилно је поступио првостепени суд када је нашао да се у конкретном случају ради о захтевима који су неосновани и то како основном, за поништај уговора о доживотном издржавању, тако и евентуалном тужбеном захтеву за утврђење ништавости истог уговора, с обзиром да за то нису испуњени законски услови и правилно је тај суд на спорни однос парничних странака

применио материјално право и то наведене одредбе Закона о наслеђивању и Закона о облигационим односима, када је одлучио као у изреци побијане пресуде.

На правилно утврђено чињенично стање, правилно је првостепени суд применио одредбу члана 203 Закона о наслеђивању, којом је прописано да на захтев законских наследника примаоца издржавања суд може поништити уговор о доживотном издржавању, ако због болести, или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања. Наиме, из изведених доказа током трајања поступка пред првостепеним судом, а посебно из садржаја закљученог уговора о доживотном издржавању, произилази да наведени уговор, закључен дана 16.9.2011. године у себи садржи и констатацију да се давалац издржавања већ дуже време брине о примаоцу издржавања, те да, поред тога што се ради о особама које су у блиским родбинским односима (да су сестре), да су исте у добрим односима. Имајући у виду године живота примаоца издржавања (68 година), која и поред тога низа обољења од којих је боловала, није могла да претпостави да јој предстоји блиска смрт (с обзиром да је дијагноза канцера плућа, сходно налазу комисије судских вештака, постављена дана 23.12.2011. године), правилан је закључак првостепеног суда да се постојање алаторности има ценити према свим околностима случаја, а не само према временском размаку од тренутка закључења уговора о доживотном издржавању, до момента смрти примаоца издржавања.

С тога се неосновано се жалбом тужилаца оспорава правилност одлучивања првостепеног суда и указује да је првостепени суд пропустио да правилно има у виду да закључени уговор за тужену, односно блиска смрт примаоца издржавања у време закључења тог уговора, није представљала никакву неизвесност, а посебно да је због своје болести била сугестибилна тј. подложна утицају тужене, која ју је навела на закључење тог уговора, имајући управо у виду да из изведених доказа произилази супротно. Без утицаја су и наводи тужилаца да је сада пок. ГГ била веома блиска са својим братом, сада пок.оцем тужилаца, са којим је желела да закључи уговор сличне садржине, с обзиром да из изведених доказа произилази да ни пре његове смрти није била блиска са његовом породицом (супругом и децом, овде тужиоцима), о којима није имала лепо мишљење, па је након његове смрти дана ...2011.године, њена жеља била да тужиоцима не припадне у својину њен стан по основу наслеђивања, чему у прилог говори и чињеница да је поред уговора о доживотном издржавању, истога дана сачинила и писмено завештање пред сведоцима, којим је, такође, својом имовином располагала у корист овде тужене. Стога са тим, као ни осталим жалбеним наводима тужилаца не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, нити су од утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка донета сходно одредби члана 153 и 154, те АТ и ТТ важећим у време пресуђења.

Са изложеног, Апелациони суд је у смислу одредбе члана 390 ЗПП одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Миланка Вукчевић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић